

Bijlage 7. Omgaan met de pers

De zelfdoding van een leerling kan heel wat nieuwswaarde hebben. Het is daarom belangrijk om als school voorbereid te zijn op mediabelangstelling, mogelijk al in de eerste uren of dagen na de ingrijpende gebeurtenis. Het volgende stappenplan gidst je naar een geslaagde communicatie met de pers.

Voor de persmededeling

1. *Benoem een communicatieverantwoordelijke en een woordvoerder*

Zij maken deel uit van het crisisteam. De woordvoerder is meestal de directeur of een ander bestuurslid. De communicatieverantwoordelijke zorgt in samenspraak met het crisisteam voor de praktische en inhoudelijke voorbereiding van de persmededeling. Hij/zij kent de feiten, volgt de actualiteit en coördineert de verspreiding van de informatie.

2. *Alleen de woordvoerder staat de media te woord*

Alle interne en externe communicatie verloopt via de woordvoerder. Aangezien het de taak is van journalisten om zo snel en zo veel mogelijk informatie te verzamelen, is het niet ondenkbaar dat zij leerkrachten of leerlingen om persoonlijke getuigenissen zullen vragen. Geef hen daarom de raad om journalisten steeds door te verwijzen naar de communicatieverantwoordelijke die alle communicatie coördineert. Zorg voor een vertrouwenspersoon of klankbord (zoals een CLB-medewerker) binnen de school bij wie ze terecht kunnen met hun verhaal.

3. *Communiqueer eerst intern, dan pas naar buiten*

Het draagt bij aan een goede relatie en sfeer op school wanneer nabestaanden, leerkrachten en leerlingen als eerste op de hoogte worden gebracht van de feiten en niet via "de media".

4. *Stel een persbericht op*

De communicatieverantwoordelijke bespreekt in overleg met de familie en het crisisteam wat wel en niet meegedeeld wordt, en stelt vervolgens een persbericht op.

Een persbericht omvat: 1) een titel, 2) een inleiding, 3) de tekst, 4) contactgegevens van de woordvoerder, en eventueel, 5) bijlagen. Geef journalisten waar ze naar op zoek zijn, namelijk de 6 W's (wie, wat, waar, wanneer, waarom, welke gevolgen) en hoe. Let op: beperk je steeds tot de feiten! Geef geen persoonlijke standpunten, achtergrond van de overleden leerling en diens familie, of informatie die nog niet gecheckt werd. In het bijzonder bij een zelfdoding speculeer je niet over mogelijke oorzaken om imitatiegedrag te vermijden. Verschillende biologische, psychologische, sociale en psychiatrische risicofactoren spelen immers een rol.

5. *Nodig de pers uit*

Neem zelf initiatief en houd controle. Houd er rekening mee dat journalisten gebonden zijn aan deadlines. Je nodigt hen daarom het best zo snel mogelijk uit. Je wilt immers vermijden dat ze elders (onjuiste) informatie halen.

Je kunt ervoor kiezen om een persconferentie in de eigen school te houden, maar vermijd dat journalisten rond of in de schoolgebouw lopen. Stel een ruimte ter beschikking vlakbij de ingang die afgescheiden is van de plaats waar familie, leerkrachten en leerlingen opgevangen worden. Hetzelfde geldt voor cameraploegen. Laat hen toe, maar scherm af wat nodig is.

Wees voorzichtig met telefonische informatie. Beantwoord nooit onmiddellijk telefoons van journalisten. Laat iemand de telefoon aannemen, en de gegevens en de vraag van de journalist noteren. Bereid je voor en bel een kwartier later terug.

Tijdens de persmededeling

Enkele tips voor de woordvoerder:

- Zorg ervoor dat je voldoende op de hoogte bent van de feiten (naam, leeftijd, functie, etc. van de overledene).
- Noteer een aantal kernwoorden, zodat je niets vergeet te zeggen.
- Bereid je voor op een aantal standaardvragen zoals:
 - Wat zijn de reacties van familie, leerlingen, leerkrachten, ... op het overlijden?
 - Welke maatregelen ter preventie van zelfdoding neemt de school?
 - Hoe vermijdt u een dergelijk voorval in de toekomst?
- Betuig je medeleven aan de familie en vrienden van de overledene.
- Wees eerlijk over de doodsoorzaak, namelijk zelfdoding, maar treed niet in detail over de methode en locatie.
 - Breng de boodschap kort en bondig, maar “geen commentaar” is geen goed idee! Zeg beter:
 - “In het belang van het onderzoek kan ik u deze informatie nog niet geven”
- Benadruk je eigen boodschap:
 - “Het belangrijkste om te onthouden is...”
 - “De kern is...”
- Wees je bewust van de schadelijke gevolgen van mediaberichtgeving over zelfdoding. Foute of slechte berichtgeving kan namelijk het risico op suïcidaal gedrag vergroten! Daarnaast is het geven van sensationele informatie erg pijnlijk voor de nabestaanden.
 - Moedig journalisten aan om op een correcte en respectvolle manier te berichten over zelfdoding. Dit doen ze door:
 - de daad niet te dramatiseren of te romantiseren;
 - de complexiteit van zelfdoding te beschrijven (er is nooit één oorzaak), en de risicofactoren en signalen te benoemen;
 - hoop te geven, te benoemen dat praten kan helpen en (professionele) hulp beschikbaar is (zowel in de school als erbuiten);
 - het gratis en anonieme nummer van de Zelfmoordlijn (1813) en de bijbehorende website (www.zelfmoord1813.be) te vermelden;
 - de ‘Mediarichtlijnen inzake zelfdoding’ van Werkgroep Verder te raadplegen (www.mediarichtlijnen.be).
- Blijf positief en vriendelijk, en stel je niet defensief op.

Na de persmededeling

Wees alert voor wat leerkrachten en leerlingen posten op Facebook, Twitter, blogs, e.d. Deze informatie kun je niet strikt controleren, maar je vangt wel signalen op van wat er echt onder hen leeft. Je kunt de individuele leerkrachten en leerlingen er desgewenst later op aanspreken.

Als een bijdrage over je organisatie fout, ongenueanceerd of sensationeel lijkt, reageer dan correct. Neem daarover contact op met de verantwoordelijke journalist of hoofdredacteur. Je kunt dit ook melden aan Werkgroep Verder (info@werkgroepverder.be). Zij zien toe op een juiste berichtgeving over zelfdoding en onderhouden daarover goede relaties met de pers.

- **Nood aan meer informatie of ondersteuning?** Neem dan gerust contact op Werkgroep Verder (info@werkgroepverder.be of 02/361.21.28).